

Movium Direkt # 3 2022

NYHETSBRÄV FRÅN SLU TANKESMEDJAN MOVIMUM • EXKLUSIVT FÖR PRENUMERANTERNA PÅ MOVIMUM RÅDGIVNING

Kära läsare!

Välkomna till årets tredje nummer av Movium Direkt! Hösten började med en rivstart med Rådgivardagen redan i augusti. Vi diskuterade växtbäddar med biokol i Stockholm tillsammans med rådgivare Örjan Stål, Björn Embrén, tidigare trädexpert för Stockholms stad, och Britt-Marie Alvem, Stockholms stads trädexpert. Det var tyvärr flera intresserade som inte fick plats att följa med, så vi funderar på att göra om något liknande nästa sommar. Hör gärna av er om ni skulle vara intresserade av detta.

Det händer mycket på SLU Tankesmedjan Movium just nu. Arbetet med vår nya webb är igång och kommer att pågå större delen av vintern. Vår verksamhetsledare Caroline Dahl är utlånad som sakkunnig till regeringen. Hon ersätts dels av Fredrik Jergmo, på Movium sedan många år, och dels av Lars Johansson som anslutit sig till vår skara. Vi funderar på hur vi kan samarbeta tätare med SLU:s framtidsplattform

Urban Futures framöver. Vi är med och arrangerar konferensen Towards Greener, Healthier and Resilient Cities i Stockholm i december och påbörjar förberedelserna inför våra två stora konferenser i vår: Publika parker och stadstrum och konferensen om gröna städer som vi fått regeringens uppdrag att anordna tillsammans med Boverket. Mycket att se fram emot helt enkelt!

Detta nummer innehåller som vanligt en rad frågor och svar som bearbetats i rådgivningstjänsten den senaste tiden. Vi berättar också om ny bok, ny STAD och nya faktablad. Dessutom har rådgivare Ingrid Åkesson grävt på djupet både vad gäller arbetet med invasiva växter generellt och parkslide specifikt. God läsning!

Vänliga hälsningar,
Anders Rasmusson

Redaktör för Movium Direkt: Anders Rasmusson, SLU Tankesmedjan Movium

Höstens rådgivardag handlade om växtbäddar med biokol. Örjan Stål, rådgivare, och Björn Embrén, tidigare trädexpert Stockholms stad, nu konsult, guidade i Norra Djurgårdsstaden. På eftermiddagen anslöt Britt-Marie Alvem, trädexpert Stockholms stad, och ledde guidningen i centrala Stockholm. Här berättar hon om de uppstammade papegojbuskarna på Luntmakargatan. Foto: Anders Rasmusson.

Ett urval av frågor & svar nyligen dokumenterade av Moviums rådgivare

Lindar utan löv

Fråga:

Vi har upptäckt att flera lindar på flera platser i centrala staden knappt har kommit igång med lövsprickningen. Alla dessa träd planterades för cirka 10 år sedan i olika projekt. Vi har inte märkt något avvikande med just de här träden tidigare. Andra träd i närheten (också lindar) ser normala ut. Vad tror ni detta kan bero på och har ni någon rekommendation till oss. Bör vi vidta någon åtgärd?

Svar:

Efter telefonsamtal och granskning av bilder kan jag tydligt konstatera att nämnda träd är saltskadade, misstänker även att syrebrist råder. Flera av övriga träd uppvisar avtagande vitalitet. Nödskott/vattenskott har bildats vid stambas samt på stam, vilket är tecken på problem i rotzon. Jag förmodar att växtbäddar är allt för begränsade för en god rotutveckling.

Vi har i dag stora problem att salthaltigt vatten från gator och trottoarer söker sig ner i trädbäddar, när salt används för halkbekämpning. Detta vatten skall gå till dagvattennätet inte till träd. Däremot är vatten från tak en god lösning, att magasinera takvatten för att sedan leda ut detta via droppslangar placerade i växtbädden.

Aktuella träd byts och allt material i växtbädden skall ersättas med nytt. Nytt substrat bör vara en pimpstensjord som både leder vatten kapillärt och underlättar gasutbyte. Kan ni även utöka volymen i växtbädden så är det långsiktigt bättre.

Björn Vollbrecht

För djupt planterade träd

Fråga:

Hösten 2021 planterade vi två hängavenbogar, ympade på cirka 2 meter med en stamomkrets på 30 cm. Vi har nu märkt att dom står för djupt, 20–30 cm, vet inte om vi planterade för djupt från

början eller om dom sjunkit. Vi väger nu mellan två alternativ: att gräva upp träden och lyfta upp dom, vad behöver vi tänka på då? Eller att sänka marknivån runt om trädet och då är frågan hur stor radie?

Svar:

Att flytta träd medför onödig stress i detta fallet. Bana av jord i en cirkel runt träden med en diameter på 1,5 m till ett djup av 20 cm. Ytan kan täckas med bark eller planteras med en tork- och skuggtålig marktäckare.

Björn Vollbrecht

Dränering eller förhöjd växtbädd?

Fråga:

Vi projekterar träd i gräsyta längs en större väg. Arterna är en blandning av *Pinus sylvestris*, *Prunus avium* E, *Acer platanoides* f.k. *Pernilla* E, *Betula pendula* 'B-MW' och *Tilia cordata* 'Greenspire'. Terrassen består av siltig lera. Beställaren har önskat endast 400 mm djup växtbädd och vi föreslog då en dräneringsledning under eftersom terrassen är tät. De vill helst komma undan dräneringsledning och vi undrar då om det kommer att fungera utan ledning om man gör växtbädden djupare – till exempel 1 m djup?

Svar:

Nej, det kommer inte att hjälpa att göra växtbädden djupare, såvida man inte då når ner i ett mer dränerande lager. Om det är samma lera längre ner så blir enda skillnaden att man riskerar att ha en djup vattendränkt bädd i stället för en grund vattendränkt dito. En dräneringsledning vore en lämplig lösning.

Ett alternativ kan också vara att göra en förhöjd växtbädd. I så fall tycker jag att man gör en luftig bädd på cirka 30 cm:s förhöjning. Antagligen kommer förhöjningen att sjunka ihop lite, så att det snarare blir 20–25 cm efter något år eller så.

Anders Folkesson

Blom- och grentorka på äppleträd

Fråga:

Under de senaste två-tre veckorna har vi upptäckt utbredda angrepp på våra äppelträd. Det rör sig både om flera årtionden gamla träd och om nyplanterade träd från vårens entreprenader. Bladen krullar ihop sig och skrumpnar. Frukten faller av och i vissa fall torkar hela årsskotten in. Angreppen sitter spridda över hela trädet. Vad vi har sett så verkar det mest vara äppelträd som är drabbade. Enda undantaget är ett päronträd som har haft mindre intorkade partier. Angreppen verkar vara sortberoende. Till exempel så ser Ingrid Marie-träd/-grenar ut att vara särskilt hårt drabbade. De ser nästan ut som att hösten plötslig kommit några månader för tidigt. Har ni något tips på vad det kan vara? Kräver det åtgärd? Går det att åtgärda? Om de nysatta träden behöver ersättas, behövs någon åtgärd av planteringsplatsen (till exempel jordbyte) för att undvika att sprida det vidare till det nya trädet?

Svar:

Av bilderna att döma så handlar angreppen om svampsjukdomen blom- och grentorka även kallad grå monilia. Denna svampsjukdom är mycket vanligt förekommande på Prunus av olika slag,

mindre vanlig på Malus. Svampen sporulerar under fuktig väderlek vid den tidpunkt då träden blommar.

Svampen börjar med att angripa de öppna blommorna där framförallt märket med sitt sekret är ett lämpligt groningssubstrat för sporer (egentligen konidierna). De växer sedan ner i blomskaftet och in i fruktsporren och blommorna vissnar. I Prunus-fallet fortsätter svampen vidare in i grenen där vävnaden dödas. Mer eller mindre långa grenar dör. Angreppsförloppet är lite annorlunda när vi kommer till Malus. Här stannar angreppet i fruktsporren eller nära den.

Det lär förekomma olika raser av svampen där en ras endast angriper äpple och flera raser kan angripa Prunus. Detta är troligen förklaringen till att angreppen ser olika ut vad gäller Prunus och Malus.

Smittan kommer att finnas kvar i de angripna delarna, men vädret i samband med blomningen nästa år avgör om angreppen återkommer. Naturligtvis vore det bra om man kunde klippa bort de skadade delarna, men det lär vara en omöjlighet, kan möjligen göras på de lägre träden.

Som svar på din fråga, svampen sprids via luften och angrepp på träden. Ingen spridning sker i jorden.

Maj-Lis Pettersson

Filtaktig beläggning på lönnblad

Fråga:

Vi har gjort en besiktning och såg ”utslag” på lönn och funderade på vad det kunde vara? Entreprenören sa att det var inget och att han hade kollat med plantskolan. Jag är inte helt säker på att så är gjort, så har du tid? Vad kan det vara?

Svar:

Detta är symptom på angrepp av ett gallkvalster som orsakar så kallad erinum mellan nerverna på lönnbladens undersida. Det är liksom en filtaktig beläggning som växten skapar när gallkvalstren sticker och suger. Filtfläckarna är till en början vita senare bruna. Dessa består av skaftade, i

spetsen starkt utvidgade hår ur vilka gallkvalstren suger näring. På motsvarande ställen på översidan av bladen bildas gulgröna fläckar. Den filtaktiga beläggningen är också ett skydd för de torkkänsliga gallkvalstren. Arten heter lönnkvalster, *Aceria platanoides*.

Naturligtvis skall inte något dylikt följa med nyplanterade växter. Växterna skall vara friska. Eftersom djuren övervintrar på plantorna, i knoppar till nästa års skott, så kommer djuren för alltid att vålla dessa symptom på träden. Träden dör inte men det är mycket misspydande.

Maj-Lis Pettersson

Skadedjur på liguster och avenbok

Fråga:

Vi har fått skadedjur på avenbok och liguster. På avenboken misstänker vi att det är gallkvalster. Kan vi bekämpa eller förebygga gallkvalster på något sätt?

På ligustern vet vi inte vad det är. Vi har konstaterat att det är inte *Cercoseptoria ligustrina* och det är heller inte ligustersvärmare eller öronvivel. "Efterlämningarna" ser dock ut som öronvivel, då det blir hål i bladen samt små svarta "oljefläckar". Vi har sett att det är någon form av insekt som äter på bladen, hela häcken är full av dem.

Vet du vad det är för insekter? Kan vi bekämpa eller förebygga insekterna på ligusterhäcken på något vis? Bifogar bilder på hur avenboken ser ut samt insekten och bladen på ligusterhäcken.

Svar:

Du har alldeles rätt, det är ett artspecifikt gallkvalster, *Aceria macrotrichus*, som lever på avenbok. Denna art har tyvärr gjort omfattande skador på avenbok under många år. Det bildas slingrande veck längs bladnerverna och bladen rullar sig uppåt inåt och blir smala. Plantorna blir glesa och oigenkännliga och tappar sitt prydnadsvärde. Det har aldrig funnits något specifikt växtskyddsmedel mot detta gallkvalster. Men det har visat sig att behandling med svavel

(Kumulus) har varit mer eller mindre effektivt beroende på hur noggrant behandlingarna har utförts. Djuren övervintrar i de knoppar som ger upphov till nästa års skott. Vid knoppsprickning görs upprepade behandlingar. Om det fortfarande visar sig att det finns angrepp kvar upprepas behandlingarna nästkommande vår. Det är Bayer som saluför detta preparat och de har deklarerat att de endast kommer att ha det kvar registrerat i klass 2 och inte som nu även i klass 3 (som allmänheten får använda). Det blir ödesdigert för alla villaägare som har planterat denna mycket populära häckväxt.

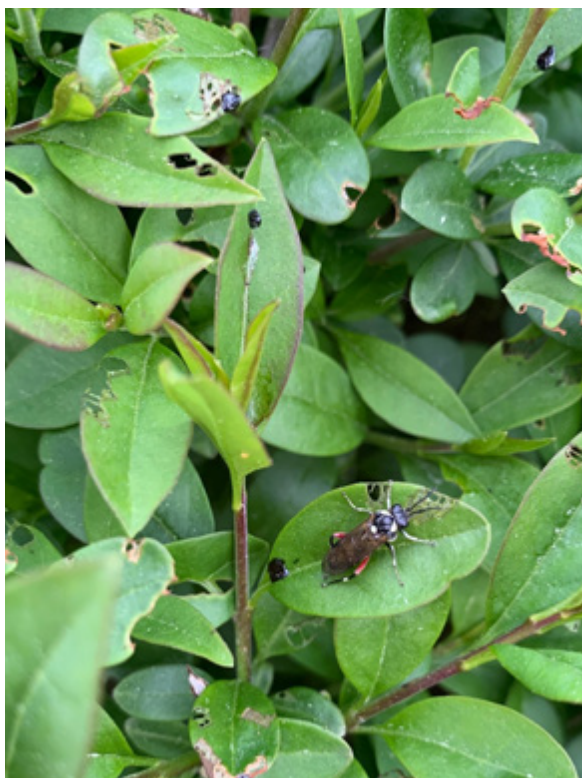
Den 1 oktober 2021 införde dåvarande regeringen ett förbud i Sverige mot användning av vissa växtskyddsmedel. "Förbudet gäller i vissa områden som till exempel i trädgårdar och runt bostadshus, på kolonilotter eller på krukväxter hemma. Medlen kommer också att bli förbjudna att använda på vissa allmänna platser som skolgårdar, lekplatser och i parker. För dig som privatperson innebär det att du inte längre får använda växtskyddsmedel som innehåller glyfosat, pyretriner, flupyradifuron eller acetamiprid".

De medel som är undantagna från förbudet är mossmedel med järnsulfat, snigelmedel

med järnfosfat, svampmedel med svavel och viltavskräckning med fårtalg.

Det framgår inte om förbudet även innefattar kyrkogårdar. I vissa regioner gällde redan innan förbud mot användning av växtskyddsmedel men regeringens beslut 2021 gäller nu alla regioner.

Nästa problemväxt är just liguster. Under de senaste 10–15 åren har angrepp av flera skadegörare visats sig göra allvarliga skador på bladen. De värsta angreppen har rapporterats på vintergrön liguster eftersom spridning av skadegörare där kan ske under längre tid och även tidigt smitta nya blad. Det kan handla om svampsjukdomen bladfläcksjuka, som orsakas av *Cercoseptoria ligustrina*; en ny stritart vid namn syrenstrit, *Iguttetix oculatus* och en ny art av örönvivel, *Otiorthynchus smreczynskii*. Inget av detta är aktuellt i ditt fall. Här är det en bladstekel, *Macrophya punctumalbum*, som just nu gör födoagn på bladen och med stor sannolikhet

håller på att lägga ägg. Bladstekelhonan är mycket karaktäristiskt tecknad med kombinationen av vita fläckar och röda baklår. Hanen är svart och svårare

att artbestämma. Larven är grön med något ljusare gult till grönt huvud. Längs sidan av kroppen löper en fin, ljus linje. Denna art lever förutom på liguster även på ask och syren. Bladstekellarver brukar vara mycket glupska och det finns inget godkänt kemiskt insektmedel i klass 3 att tillgå. Jag rekommenderar dig att ta kontakt med Bionema (bionema.se) och diskutera behandling med nematoder (rundmaskar).

Maj-Lis Pettersson

Jätteloka i våtmarksprojekt

Fråga:

Vi har ett uppdrag att utreda och projektera en våtmark på en plats där det finns ett stort bestånd av jättelokor. Vår ambition är att uppnå massbalans genom att använda massor på plats för att bygga vallar runt våtmarken. Jag har några frågor om hur vi bör förhålla oss till dessa jättelokor.

Om jag förstått det rätt sprids de främst via sina fröställningar. Bör vi anpassa tiden för anläggningen efter blomning eller slå av fröställningar mekaniskt innan arbetet? Vet att beställaren har klippt ner fröställningar på plats tidigare men i och med att det är en svår plats att ta sig till (ligger nedan en brant slänt) så har vi inte koll på hur ofta det utförs.

Kommer maskiner att behöva spolas av under anläggningsskedet? Kan det finnas risk att en larvmaskin för med sig frön när den lämnar området?

Vad bör de som anlägger tänka på? Tänker ur säkerhetssynpunkt i och med att växten kan ge brännskador.

Svar:

Till att börja med: Jag förutsätter att ni i vallarna som ni bygger inte kommer att använda jord som det växer etablerade jättelokor i, korrekt? Skulle det ändå vara så, måste ni förstås gräva upp alla etablerade plantor med rötterna, innan jorden läggs upp i nya vallar. Skakar man av jorden från de upptagna rötterna har plantorna sedan ingen chans att överleva.

Det är viktigt att alla fröställningar noga tas om hand. Innan något annat arbete utförs på platsen, klipp varsamt ner fröställningarna i sopsäckar och lägg i ”brännbart” på återvinningsstationen. Om arbetet ska utföras i höst kommer det säkert att finnas mycket frön att ta hand om. Om det blir anläggning i vår, har förmodligen en stor del av fröna fallit till marken, och det är då förstås svårt att samla upp alla frön. Nya mogna frön kommer att bildas tidigast i början av juni. Anläggningsarbete kan göras när som helst på året, bara fröna tas om hand. Dock kan man tänka på att under vår och sommar, när plantorna är i frisk växt, så har de extra kraftig växtsaft. Om man får växtsaft på huden och därefter utsätter huden för sol så kan man få svåra brännblåsor. Därför bör man ha regnkläder, handskar, hatt och skyddsglasögen om man vistas bland eller arbetar med jättebjörnlöka. Skulle saft ändå hamna på huden, tvätta omgående med tvål och vatten och solexponera inte påverkad hud de närmaste dagarna.

Det finns absolut en chans att frön fastnar på bildäck, traktorns larvfötter eller på stövelsulor, så innan fordon eller skodon lämnar arbetsområdet bör de spolas av. Om arbetsområdet inom vilka maskiner rör sig är stort, bör man också överväga att spola larvfötter etc under pågående entreprenad, så att inte frön sprids till delar av arbetsområdet där lokan inte hittills etablerat sig.

Anders Folkesson

Senaste kunskapen om parkslide

Fråga:

Vi upplever att bekymret med parkslide har ökat markant de senaste åren. Nu finns det ju en del olika uppfattningar eller teorier som torgförs om hur parkslide ska bekämpas och frågan är vad som är relevant och så här långt beprövat.

Svar:

Det har verkligen varit spretiga diskussioner om parkslide och olika uppfattningar om vad som ska eller bör göras både bland dem som är insatta i frågan och bland media. Det har ibland blivit ren skrämselfpropaganda. Det beror, som jag ser det, till

stor del på att det saknas effektiva åtgärder i vårt land. Detta trots att vi vet att parkslide är ett stort hot mot biologisk mångfald men också mot hus och hem. Det har talats om problem med att sälja hus med parkslide på tomten och fall med inköpt matjord som varit bemängd med fragment av parkslide som slagit rot och börjat växa.

Sammanfattningsvis:

- Det finns inga förbud eller andra regler som styr vad som ska göras med parkslide.
- Parkslide finns inte med på EU:s förteckning över förbjudna arter och därmed inga krav på utrotning.
- Det finns ännu ingen svensk förteckning över invasiva främmande arter men åtgärder mot parkslide finns enligt uppgift från Naturvårdsverket med som förslag till regeringen som beslutar, dock inte krav på utrotning.
- Den enda effektiva metoden är behandling med glyfosat både vad gäller effekten mot parkslide och i fråga om kostnader för bekämpning. Djuplodande forskning om åtgärder mot etablerade bestånd av parkslide och restaurering av biologisk mångfald har genomförts i Storbritannien. Dessutom har icke-kemiska metoder testats såsom marktäckning, avslagning och utgrävning av hela rhizom.
- I Sverige är all behandling med växtskyddsmedel och däribland glyfosat förbjuden sedan 1 oktober förra året på tomtmark, i parker och på skolgårdar. Glyfosat är godkänt i jordbruket.
- Huvudrekommendationen är att inte röra parkslidebestånd om man inte måste, eftersom det kan trigga igång ökad spridning.
- När det gäller risken för skador på hus och parkslide på tomtmark finns inga regler i Sverige. Diskussioner om problem med husförsäljning härrör från Storbritannien, där det finns krav på att man måste uppge om det finns parkslide på tomten i samband med försäljning och det därför kan bli svårt att sälja hus.

Parkslide ingår i förslaget på svensk förteckning om invasiva främmande växter

Naturvårdsverket har arbetat fram ett förslag till en svensk förteckning över invasiva främmande arter, där parkslide ingår. Det omfattar förutom parkslide (*Reynoutria japonica*, tidigare *Fallopia*

japonica), jätteslide (Reynoutria sachalinensis) och hybridslide (Reynoutria x bohemica).

Förslag till förteckning har presenterats för berörda myndigheter, branscher och intressenter vid två möten i december respektive mars, där undertecknad har medverkat som representant för Fritidsodlarna i FOR:s IAS-grupp. Här beskriver Naturvårdsverket hur processen med att ta fram den svenska förteckningen går till:

<https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/invasiva-frammande-arter/aktuellt/nationell-forteckning-over-invasiva-frammande-arter/>

Glyfosat är effektivt men förbjudet

Omfattande forskning om och utvärdering av metoder mot parkslide har genomförts i Storbritannien, se nedan. Glyfosat har visat sig vara en viktig del i en bekämpningsstrategi men i dagsläget kan vi inte använda oss av dessa kunskaper, eftersom glyfosat är förbjudet i de aktuella områdena i Sverige. Det beror på det totalförbud mot användning av växtskyddsmedel som regeringen beslutade om i en ändring av växtskyddsförordningen och som trädde i kraft den 1 oktober 2021. Den aktuella lagtexten öppnar dock för att bekämpning av invasiva växter kan vara möjlig och bemyndigar Naturvårdsverket att fatta sådana beslut. Nyordningen innebär också förbud mot att anlita en entreprenör med tillstånd att använda växtskyddsmedel och att de företag som tidigare har arbetat med parkslideutrotning har fått sluta med detta.

Naturvårdsverket har inte fattat något beslut om glyfosatanvändning och därför saknar vi i Sverige effektiva rekommendationer om parkslide. Det ska understrykas att de tidigare godkända glyfosatmedel som fick användas av allmänheten inte hade löst problemet, eftersom det krävs högre doser för effekt mot parkslide.

När jag uppdaterade mig inför detta svar såg jag att det är tillsatt en utredning med flera berörda myndigheter för att lösa denna knut, så det finns visst hopp för den som skulle vilja använda kemisk bekämpning i framtiden.

Parkslideforskning i Storbritannien

Den mest omfattande forskningen och utvärderingen av bekämpning av parkslide har gjorts i Storbritannien. Fritidsodlarna FOR har under ett par år bedrivit ett nordiskt projekt om information om invasiva främmande arter till fritidsodlare och allmänhet. I sökandet efter vetenskapligt dokumenterad information om bekämpning av parkslide fann FOR:s projektledare Bibbi Bonorden att det är i Storbritannien som den mest utförliga tillämpade forskningen om parkslide har genomförts. Eftersom ingen annan har arbetat med detta i Sverige och det visade sig finnas ett stort intresse för frågan anordnade FOR några webinarier under 2021 och 2022 för yrkesverksamma med föredrag av flera av de brittiska forskarna.

Enligt forskarna där är det mycket svårt eller omöjligt att bekämpa parkslide utan hjälp av glyfosat, i alla fall när det gäller större etablerade bestånd. I det första webinariet presenterade Dr Dan Jones, forskare vid Swansea University, sitt omfattande arbete med bekämpning av parkslide, enligt uppgift det största projekt som har utförts överhuvudtaget. Information om detta och länkar till hans arbeten finns på FOR:s webbplats: <https://for.se/material-till-yrkesverksamma/>

I ett annat webinarium presenterade doktoranden Sofie Hocking sin forskning om att återskapa biologisk mångfald i invaderade områden under titeln *Sustainability and posttreatment recovery in Japanese knotweed*. I resultaten såg hon att den biologiska mångfalden kom tillbaka förhållandevis snabbt efter behandling med glyfosat. Vid ett annat tillfälle medverkade Nic Seal, auktoriserad ekolog, forskardocent vid Institute of Environmental Management and Assessment (IEMA) och författare till *Japanese Knotweed – Unearthing the Truth*. Han gav oss en inblick i hur marknaden för bekämpning och borttagning av parkslide utvecklades i Storbritannien. Han berättade också om att sortera ut rhizom ur marken på växtplatsen och hur de sedan omvandlar parkslidens växtmassor till biokol. De använder sig även av specialtränade hundar för att hitta rhizom. För mer

information om Nic Seal och hans företag:

<https://www.environmentuk.com>.

Det ska noteras att FOR är emot kemiska bekämpningsmedel generellt, men i sökandet efter effektiva metoder mot parkslide har man ändå valt att verka för att glyfosat ska få användas mot just parkslide, se här: <https://for.se/invasiva-frammande-vaxter/parkslide/>.

Andra metoder mot parkslide

Ingen annan metod kan mäta sig i effektivitet mot behandling med glyfosat men det laboreras även med andra metoder. Oberoende av metod innebär det mångårigt arbete.

Marktäckning: Täckning med tät, tjock plast eller presenning lyfts fram men är inte framgångsrikt enligt de brittiska forskarna. Med tanke på att rhizomet kan växa åtta meter ut i sidled och flera meter djupt är det svårt att genomföra i praktiken. Det skulle i så fall krävas stora fria ytor och kontroll av ytorna flera gånger om året för att metoden ska ha en chans.

Hetvattenbehandling: Behandling med hetvatten har figurerat i media som en innovativ metod men mig veterligt finns ingen dokumentation om att det skulle ha varit framgångsrikt. Däremot har jag hört berättas om situationer där det uppenbarligen inte har fungerat och att parkslidet fortsätter frodas. Behandlingen är mycket kostsam och det borde falla på sin egen orimlighet att få ner hetvatten eller ånga i tillräckligt höga temperaturer på flera meters djup. Dessutom innebär det att man tar död på allt i den behandlade jordvolymen. Naturvårdsverket har ändå med metoden på sin webbplats och hänvisar till att den är under utveckling.

Utgrävning av hela rhizom: Total utgrävning av hela rhizomet i jordvolymen har nämnts av de brittiska forskarna som enda alternativ till bekämpning med glyfosat, men fruktansvärt dyrt det med. I vissa fall har det använts som en del i integrerad bekämpning.

Ryckning av skott i unga bestånd: Detta är en tänkbar metod i liten skala. Det har lyfts fram i

tidigare i rekommendationer från Danmark och det finns vittnesmål från privatpersoner som genom idogt arbete har ryckt upp vartenda skott allteftersom de kommer upp. Det måste alltså göras många gånger per år och skotten ska ryckas och inte klippas.

Information och råd från Naturvårdsverket

Naturvårdsverket har utvecklat mer detaljerad information om parkslide här:

<https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/invasiva-frammande-arter/bekampning-av-invasiva-frammande-vaxter-pa-land/bekampning-och-hantering-av-parkslide/>

Naturvårdsverket har även en metodkatalog för dem som arbetar med bekämpning av invasiva främmande arter.

Hindra spridning med jordmassor!

Det finns även råd på Naturvårdsverkets webbplats om risker för spridning i samband med schaktning och anläggningsarbeten, områden som kan komma att regleras i framtiden. Om det blir ett beslut om förbud mot spridning av parkslide i den svenska förteckningen, kommer det att medföra förbud mot spridning via anläggningsjord eller schaktmassor, vilket i sin tur kommer att påverka planering av nya projekt på mark bevuxen av parkslide.

Ingrid Åkesson

Angripna björkar och ekar

Fråga:

Vi har haft problem med angrepp på unga björkar och bergekar och jag undrar vad det är för specifika skadegörare på dessa.

Flera vårtbjörkar står i en lång trädrad där det på flera träd finns knöliga/bubbliga partier på stammen. Barken är mörk och uppsprucken och har periodvis varit fuktig. Jag misstänker att det handlar om sprängticka men undrar om det även kan vara något annat med tanke på de spår som syns i stammen. Nu har också ett av träden som var värst drabbat knäckts av i samband med blåst. Undrar hur vi ska tänka gällande risk för spridning. Kan man motverka detta eller är det enbart avverkning som gäller vid angripna träd. Har upptäckt liknande spår på björkar i andra områden.

Bergekarna som står i ett annat område i grupp planterades höst/vinter 2020 och uppvisade tidigt en sämre vitalitet än andra nyligen planterade träd under första växtsäsongen. På stammarna syntes mindre ingångshål/spår av någon skadegörare och nu har samtliga av träden helt torkat ut i kronan. Tyvärr kan de ha vattnats något för lite under första säsongen, men det känns ändå som att det är något mer som påverkat detta förlopp. Är det något som kan spridas till andra träd i omgivningen?

Svar:

Jag har diskuterat med Åke Lindelöw (pensionerad fältentomolog från institutionen för entomologi, SLU, Uppsala.) Han svarar att björken visar spår av björksmalpraktbaggens (*Agrilus betuleti*) larver. De utvecklas under barken på nydöda (helt eller delvis) björkar i starkt solexponerade lägen. Någon typ av primär stress bör träden varit utsatta för, men vad? Värmeälskande praktbaggar fick säkert en extra skjuts 2018.

Knölarna? Masurbildningar? Vårtbjörk har det ibland. Ingen sjukdom. Knölmasur.

Gällande ekarna svarar Åke att han tycker sig se runda hål, knappt 2 mm i diameter. Savflöde som stelnat. Svart lövvedborre (*Anisandrus dispar*) eller möjligen husborre (*Trypodendron domesticum*). De kan vara ganska primära, men någon typ av stress måste ändå funnits. Möjligen finns där larvgångar under barken av någon långhorning, men det är helt sekundärt och svårt att säga vilken art. Det finns en handfull arter att välja på.

Detta visar att flera arter kan vara aktuella och att träden har varit utsatta för någon form av stress. Visserligen var Åke inte helt säker på svart lövvedborre men den är känd för att vara ganska primär i fruktträd, det vill säga mottagligheten ökar med ganska lite stress. På fruktträd kan den uppträda aggressivt efter frostsador, torka eller andra stressfaktorer och unga träd som angrips dör som regel. Generellt på andra trädslag/växtslag angriper den nyligen döda eller döende gren- och stamdelar enligt B. Ehnström & R. Axelsson Insektsnag (Artdatabanken 2002.)

Xyleborus dispar, svart lövborre är synonym till svart lövvedborre *Anisandrus dispar*, bra att veta märkte jag när man söker fakta i böcker och på nätet. Kollade Dyntaxa på Artdatabanken, där heter den *Anisandrus dispar* och svart lövborre. De aktuella insekterna är sådana som finns naturligt, så jag tycker inte att du behöver vara bekymrad för spridning utan snarare fokusera på de

olika stressfaktorerna. Det är bara i fruktträd man överväger olika åtgärder, men här handlar det ju om ekar.

Ingrid Åkesson

Vaccination almsjuka?

Fråga:

Vi har ett stort antal äldre almar i en central park i vår stad. Än så länge kan vi inte se tecken på almsjuka på dessa träd och funderar på hur vi ska hantera dessa. Under sommaren har ett flertal almar dött i närområdet, cirka 500 meter därifrån. Utanför de centrala delarna av staden är almsjukan etablerad.

Finns det uppföljande studier på att vaccinera med *Verticillium*-svamp? Och hur hanterar man i så fall närliggande träd till de man vaccinerar? Finns det andra alternativ än vaccination? Kan man tänka sig att man gör en buffertzona till de träd man vill bevara och arbetar med att inom buffertzonen bekämpa almsjukan?

Tänker även på alternativet att plantera resistent almar. Vad finns det för uppföljning på dessa? Är det sorter av *Ulmus glabra*? Anses de ha samma ekologiska värde som *Ulmus glabra*?

Svar:

Att vaccinera är dyrt och måste upprepas varje år vid savstigning (april-maj). Vi vet inte heller om svampen i fråga och vektorn ändrar karaktär över tid, så resistens kan vara osäkert. En buffertzona är svår att skapa då den bevingade vektorn, almsplintborren, kan sprida sig över stora områden. För att minska spridningsrisken måste alla almar så snart de visar tecken på angrepp tas bort och destrueras.

Angående aktuell forskning så har Formas publicerat en rapport, nu i våras, om ett EU-finansierat projekt: Life Elmias där Institutionen för skoglig mykologi och växtpatologi vid SLU har medverkat. Titeln är: [Almsjuka och askskottsjuka – pågående forskning i Sverige. Rapport nr.: R3:2022.](#)

På den svenska marknaden förekommande resistent hybrid är *Ulmus 'New Horizon'*, *Ulmus 'Rebona'* hybrider med asiatiskt ursprung. *Ulmus 'Clumella'* en hybrid där både *Ulmus glabra* och *Ulmus minor* ingår. *Ulmus 'Fiorente'* hybrid mellan *Ulmus pumila* och en italiensk klon 'C.02' samt *Ulmus 'Rebella'* en hybrid mellan *Ulmus parvifolia* och *Ulmus americana*. Dessa träd ekologiska värde kan jag tyvärr inte uttala mig om.

Alternativ till alm kan vara: *Celtis occidentalis* – bäralm, *Zelkova serrata* – japansk zelkova, *Ostrya carpinifolia* – humlebok och *Quercus petraea* – bergek.

Björn Vollbrecht

Jordanalys

Fråga:

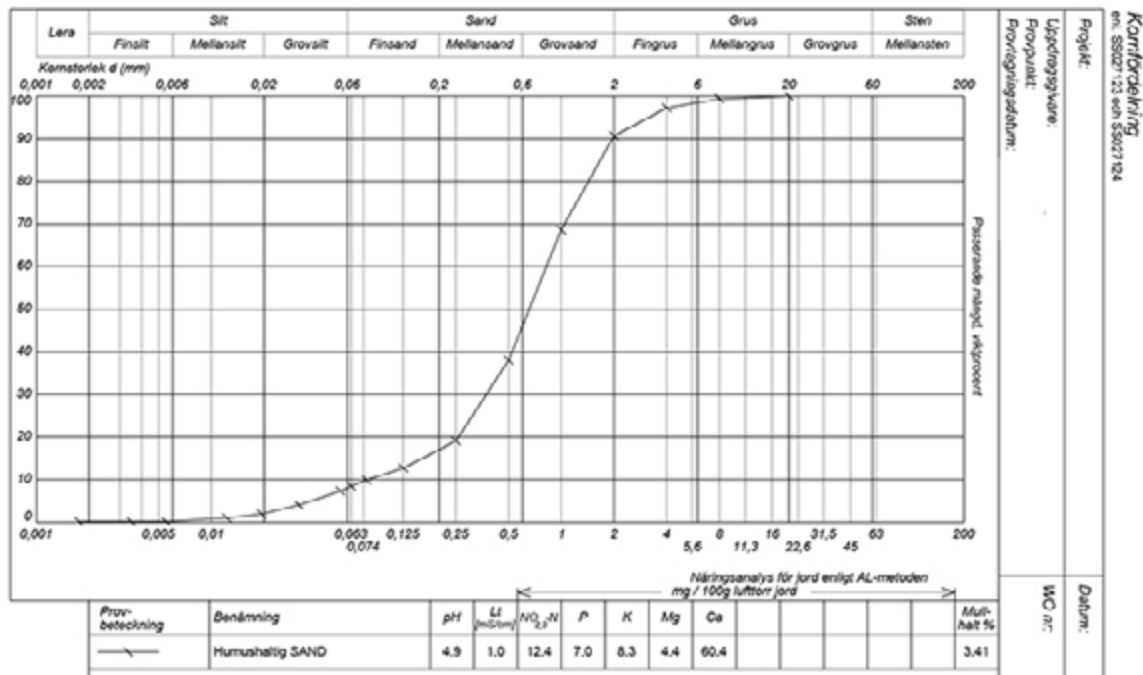
I ett vägprojekt har vi ställt krav på växtjord B för träd, buskar, perenner och gräs. Entreprenören har gjort jordanalyser och hävdar att resultaten skiljer så lite från kraven så att jorden är okay att använda. Vad anser du? Bifogar analys från en provgrop.

Svar:

Det är kring kornstorlekarna 0,25–0,5 mm som den aktuella kurvan avviker något från AMA:s kurva för B-jord. Detta innebär att det är en jord med något större andel mellansand–grovsand än AMA B, vilket också kan göra den något mer väl-dränerad/torr. Med en mullhalt på 3,4 % bör jorden ändå ha en hyfsad vattenhållande förmåga. Eftersom jag inte vet vilka arter som ska planteras är det svårt att avgöra om jorden kan godkännas. För gräs är det helt säkert inga problem.

Vad gäller buskar, träd och perenner är det viktigt att de valda arterna har en god torktålighet – då bör det enligt min bedömning gå att använda den aktuella jorden. Ett alternativ skulle vara att köpa in en annan jord (förslagsvis en A-jord) att använda i träd-/buskgropar för de mest krävande träderna och buskarna. Men om man ändå vill hålla fast vid att arbeta med befintlig jord så är det enda man egentligen kan göra att jordförbättra ordentligt med organiskt material som har näringsinnehåll, till exempel kompost.

Anders Folkesson

Kornstorleksanalys för föregående fråga.

Kravställning jord till landskapsplanteringar

Fråga:

Hur ska vi i den tekniska beskrivningen kravställa växtjord för landskapsplanteringar?

Det handlar om stora träd och buskgrupper som ska planteras i järnvägens sidoområden, totalt cirka 1,5 hektar planteringsyta. Ytorna kommer att byggas upp av schaktmassor från projektet så alla planteringar kommer att vara av typ 1. Eftersom det handlar om så enorma mängder växtjord och det är befintliga massor som ska återanvändas till planteringsytorna så tänker vi att det blir begränsande att föreskriva att växtbäddar ska anläggas enligt AMA Växtbädd typ 1 med jord A. Att sortera ut och jordförbättra schaktmassor så att de uppfyller kraven på jord A riskerar att bli orimligt dyrt och krångligt, i förhållande till att det är stora landskapsplanteringar där det inte måste vara optimala förhållanden enligt konstens alla regler.

Därför funderar vi på om vi ska föreskriva ett recept på en helt egentillverkad jord? Eller använda oss av DCL.1111 typ 1 med jord A men göra en ändring jämfört med AMA och dra ner på kraven

på jorden? Till exempel tillåta lägre näringsinnehåll än vad som rekommenderas i RA, lägre mullhalt och en kornstorlekskurva med större spann. Har du något förslag på hur vi kan formulera oss?

Det kommer att finnas schaktmassor från både skogsmark och åkermark men exakt vilka massor som kommer finnas tillgängliga för landskapsplanteringarna har vi ingen uppgift om i dagsläget. Därför har vi heller inga jordanalyser att utgå från utan måste skriva in vilka krav vi ställer på växtjorden och så får entreprenören lösa eventuell jordförbättring för att uppfylla kraven.

Svar:

Man kan göra detta på flera på olika sätt, här kommer några tankar:

Jag föreslår att man kan tillåta att jorden har en kornstorlekskurva som motsvarar både AMA A och AMA B, vad tror du om det? Det är ett enkelt sätt att beskriva det, man behöver då inte rita egna kornstorlekskurvor eller skriva svårlästa tabeller. Vidare tycker jag att det kan vara rimligt att sänka mullhalten i övre växtjorden från rekommenderade 5–8 % till 3–8 %, låter det rimligt?

Om ovanstående kan vara en modell så bör detta formuleras under kod DCL.11. Först tar man med DCL.11:s tre inledande meningar; om

jordklumpar, utläggning och flerårigt ogräs – utan ändring. Därefter skulle man kunna skriva: ”Påförd jord ska bestå av naturligt bildad jord eller jordblandningar. Med ändring av krav i AMA ska påförd jord uppfylla krav antingen enligt tabell AMA DCL.11/1 Jord A för normala utföranden eller enligt tabell AMA DCL.11/2 Jord B för torra utföranden. Krossprodukter får inte förekomma i jord A eller jord B. Med ändring av krav i AMA ska övre växtjord ha 3–8 viktprocent mullhalt för planteringsytor med buskar och träd. Undre växtjord ska ha högst 2 viktprocent mullhalt.”

Sedan bör avsnittet om provning av jorden också följa. Någonstans under denna kod behöver också nämnas att man i första hand ska använda inom arbetsområdet tillvaratagna massor.

Under DCL.111 behöver man inte ändra eller lägga till något.

Under DCL.212 kan lämpligen anges vilkens slags material som ska användas för att vid behov höja mullhalten i den tillvaratagna jorden.

Vid DCL.23 anges lämpligen de krav som ställs på näringsinnehåll i jorden, och istället för att återge tabellen i RA (RA DCL.23/1) kan man formulera egna lägre värden, om man tycker att det är okay att gå under RA:s rekommendationer.

Anders Folkesson

Kompost för mindre näringsläckage

Fråga:

Fick rekommendation vid föreläsning angående näringsläckage att det är viktigt att specificera vilken sorts kompost vi föreskriver i växtbäddar. Det rekommenderades att för växtbäddar där

det är känsligt med näringsläckage (typ nära vattenmiljöer, regnväxtbäddar och dylikt) så är grov kompost bra, för att det långsammare släpper ifrån sig näring. Men fick inte tydligare instruktioner om grovlek/sammansättning av kompost och hur vi borde specificera det i beskrivning. Jag jobbar främst med träd och buskar i gatumiljö och en hel del regnväxtbäddar (som generellt bara har perenner men i vissa fall buskar och/eller träd). Hade uppskattat råd om vad som är en bra grov kompost för trädväxtbädd respektive regnväxtbädd och vilka övriga komponenter jag borde ange för komposten. Regnväxtbäddarna jag jobbar med brukar bestå av makadam och biokol, ibland med kompost som tillsats.

Svar:

Jag diskuterade det här med Björn Embrén (tidigare trädexpert Stockholms stad, nu konsult) som konstaterade samma sak som jag själv, nämligen att det finns inga riktiga direktiv gällande vilken kompostblandning som är bäst. Det krävs därför mer utredningar av kvalitetskontroll för att kunna veta vad den bästa blandningen blir för näringsupptagning och vilken grad av utlakning som sker från olika typer av kompost. Det kommer med den anledningen krävas mer forskning och utvecklingsarbeten kring detta. Kunde kanske bli ett Movium Partnerskapsprojekt!

Björns allmänna råd var dock att man ska använda en kompost av blandade fraktioner med olika nedbrytningsfaser innehållande en mix av material från vedartade och örtartade/gräs växtdelar.

Tyvär kan vi i detta läge inte vara mera konkreta beträffande svaret på denna fråga.

Örjan Stål

Nyheter

STAD 38 om torg

Tidskriften STAD – debatt och reflexion om urbana landskap, kom ut med nytt nummer i september, med temat *Ett torg är ett torg är ett torg*.

Torget och demokratin, Torg i utsatta områden, Torgets nya kläder och *Värdet av publika rum* är några av artiklarna. Se chefredaktör Titti Olsson berätta mer om STAD 38 på Moviums YouTube-kanal: <https://youtu.be/oT1fraLI1KE>.

Prenumeranter och partners får STAD i brevlådan, övriga kan köpa den i Moviums nätbokhandel eller smygläsa utvalda artiklar på Moviums hemsida: <https://www.movium.slu.se/tidskriften-stad>.

Faktablad om regnbäddar

Idag finns allt fler planteringar i offentliga miljöer som utgör en del i områdets dagvattenhantering. Ett exempel är regnbäddar som kan ta hand om nederbörd och smältvatten och avlasta stadens dagvattensystem. I faktabladet *Skapa dagvattensystem med regnbäddar* diskuteras

sådana planteringar utifrån erfarenheter från ett projekt genomfört i samarbete mellan SLU och Ängelholms kommun. Författare: Henrik Sjöman, Johanna Deak Sjöman & Johan Slagstedt.

Är du prenumerant eller partner ska du ha fått faktabladet per post och kan även ladda ner det från [Moviums hemsida](#), övriga kan köpa det i [Moviums nätbokhandel](#).

Faktablad om lekotoper

Går det att kombinera barns behov av naturkontakt med behovet hos olika arter i djur- och växtriket så att resultatet både blir en hållbar lekplats och en hållbar livsmiljö med hög biologisk mångfald? Faktabladet *Lekotoper – platser där både barn och natur trivs* är skrivet av Fredrika Mårtensson, Anna Litsmark, Björn Wiström och Marcus Hedblom

Se Fredrika Mårtensson presentera faktabladet på Moviums YouTube-kanal: <https://youtube.com/shorts/TzjWC6kpyWo>.

Är du prenumerant eller partner ska du ha fått faktabladet per post och kan även ladda ner det från [Moviums hemsida](#), övriga kan köpa det i [Moviums nätbokhandel](#).

Filmspaning: De publika rummens framtid

Vad har hänt med parken, gatan och torget om 40 år? Lyssna när Caroline Dahl, SLU Tankesmedjan Movium, och Lars Johansson, Institutionen för stad och land, SLU, spanar efter framtidens städer i den sjätte filmen om utvecklingen i stadens offentliga parker och stadsrum producerad av FSS Föreningen Sveriges Stadsträdgårdsmästare och SLU Tankesmedjan Movium. Filmerna är

framtagna för att fira FSS:s 100-årsjubileum och Moviums 40-årsjubileum. Se filmen här: <https://youtu.be/7AqoAX3iJA0>

Fakta om jubileumsfilmerna

I februari 2020 publicerades den första filmen ”Grönskans betydelse” med riksarkitekt Helena Bjarnegård. Den andra filmen ”Inför sommaren”, med trädgårdsmästaren John Taylor, publicerades i april. Tredje filmen, ”Gröna rum för alla”, med trädgårdsjournalisten Gunnel Carlson publicerades i juni. Den fjärde filmen med Malmös tidigare stadsträdgårdsmästare Gunnar Ericson gav oss ”Historiska perspektiv”. Den femte filmen fick titeln ”Fyra årstider” med Kristina Höijer, verksamhetsutvecklare, och tidigare stadsträdgårdsmästare, i Sölvesborg. Filmerna ingår i en serie om sex filmer. Se alla på Tankesmedjan Moviums YouTube-kanal: https://www.youtube.com/channel/UC3hD2Nwsmc9D_O-siwHFzRQ

Ny bok skapar klarhet

Kärt barn har många namn och inom växtvärlden kan namnen bli förvirrande många. För att

underlätta kommunikationen och skapa en svensk namnstandard för kulturväxter publiceras hösten 2022 en ny bok i SLU Tankesmedjan Moviums bokserie Stad & Land: *Svensk sortklassificering av odlade växter – prydnadsväxterna och deras Grupper*, författad av Björn Aldén och Svengunnar Ryman från Svensk Kulturväxtdatabas (SKUD).

Svensk sortklassificering av odlade växter – prydnadsväxterna och deras Grupper presenterar en lättillgänglig översikt av samtliga Grupp-namn (med motsvarande svenska namn, när sådant finns) som använts i SKUD för prydnadsväxter. Många av Gruppernas karaktärsbaserade likheter beskrivs i text och flera illustreras med fotografier.

Publikationen kommer i två delar. Den första delen om prydnadsväxter finns nu tillgänglig i Moviums nätbokhandel och går även att ladda ner som pdf. Senare i vinter kommer del två om nyttoväxter.

Towards Greener, Healthier and Resilient Cities!

Nordiska städer och samhällen har en lång historia av att sträva efter att vara gröna och hållbara, men stadsutvecklingen skapar nya utmaningar och krav på urban grönstruktur. Samtidigt har betydelsen av urbana ekosystem och de fördelar de ger allmänt erkänts och är nu en del av internationella strategier för hållbar stadsutveckling. Nyligen har FN och EU föreslagit mål för ökning och återställande av urbana grönområden. Hur kan nordiska städer och samhällen förbereda sig för att möta nya mål och för omvandlingen till grönare, hälsosammare och mer motståndskraftiga samhällen?

Konferensen *Towards Greener, Healthier and Resilient Cities* anordnas den 1–2 december i Stockholm av Boverket, Miljöministeriet i Finland, Folkhälsomyndigheten, Naturvårdsverket, c/o city, Nordiskt samarbete och SLU Tankesmedjan Movium.

OBS! Anslutna användare till Movium Partnerskap är välkomna att delta till halva priset!

Håll utkik här för mer information:

<https://www.delegia.com/app/netattm/attendee/page/113707>.

Svensk förteckning över invasiva främmande växter på gång

Naturvårdsverket har arbetat vidare med några högriskarter från Artdatabankens klassificering av invasiva främmande arter. Naturvårdsverket kommer att föreslå följande landlevande arter (vattenlevande arter ansvarar Havs- och vattenmyndigheten för):

- blomsterlupin (*Lupinus polyphyllus*)
- parkslide (*Reynoutria japonica*)
- vresros (*Rosa rugosa*)
- kaukasiskt fetblad (*Phedimus spurius*)
- sibiriskt fetblad (*Phedimus hybridus*)
- kotula (*Cotula coronopifolia*)
- spärroxbär (*Cotoneaster divaricatus*)
- kanadensiskt gullris (*Solidago canadensis*)
- mink (*Neovison vison* tidigare *Mustela vison*)

EU-förordningen om invasiva främmande arter gör det möjligt att införa nationella regler för att med lagstöd åtgärda invasiva främmande arter, även sådana som inte finns med på den så kallade EU-listan (unionsförteckningen i lagstiftningen). De ansvariga myndigheterna kommer enligt uppgift att lämna över förslaget till regeringen under 2022. Förslaget kommer att gå ut på remiss och alla intressenter har möjlighet att svara.

När regeringen har beslutat om en svensk lista blir det möjligt att införa förbud att, sälja, odla, transportera, använda, byta, släppa ut i naturen och att införa krav på utrotning eller andra åtgärder mot de beslutade arterna. Lagen ger markägare ansvar för de kommande åtgärderna och den ger tillsynsmyndigheterna (länsstyrelser och kommuner) tillträde till marken för tillsyn. Det kan innebära stora kostnader för åtgärder för markägare beroende på vilket växtslag det är och hur stränga kraven blir, särskilt om kravet blir utrotning. Som främmande art betraktas växter som är införda till landet och inte förekommer i vilt tillstånd före år 1800 enligt den norska modell som Artdatabanken har använt för riskklassificeringen. Därför kan inte ont anandas trädgårdsägare, kommuner, kyrkan och andra markägare som råkar ha växter i den högsta riskklassen drabbas av kostnader för kommande åtgärder.

Hur tas den svenska förteckningen fram?
Artdatabankens riskklassificering är utgångspunkt för de arter som ska analyseras vidare av Naturvårdsverket. Kostnadsnyttoanalys, socioekonomisk analys samt analys av påverkan på ekosystemtjänster ska genomföras av Naturvårdsverket och remisser ska skickas ut till berörda innan slutligt förslag utformas. Förslaget skickas till regeringen som beslutar. Analyserna genomförs av konsulter och samhällsekonomiska analyser av de föreslagna arterna har genomförts av WSP. Analyserna inskränker sig till samhällsekonomiska kostnader och tar inte hänsyn till eller utreder konsekvenser för privatpersoner, vilket kan bli problem för fritidsodlare. Då det oftast saknas statistiska uppgifter om trädgårdsväxternas förekomst är det svårt eller

omöjligt att komma fram till aktuella kostnader för föreslagna åtgärder. Då Naturvårdsverket saknar hortikulturell kompetens, det är inte heller deras uppgift, är det avgörande med inspel från trädgårdsbranschens olika aktörer för att vi ska få rimliga regler.

Kan man påverka vilka arter som kommer med på förteckningen? Ja, det kan man och det är önskvärt. Myndigheter, intresseorganisationer och branscher, som berörs av de kommande reglerna, har möjlighet att ge inspel under samrådsprocessen som börjar när analyserna av arterna är klara. Allmänhetens deltagande i processen är viktig för att lyckas med åtgärderna, vilket har stöd i artikel 26 i EU-förordningen med en hänvisning till Århuskonventionen. Naturvårdsverket har bjudit in till och genomfört två digitala möten i december 2021 samt mars 2022. Flera branschmöten har arrangerats tidigare under processens gång. Jag och ett par till från Fritidsodlarnas IAS-grupp har deltagit som representant för FOR på alla möten sedan EU-förordningen kom men jag konstaterar att övriga trädgårdsbranschen har varit svagt representerad.

Alla som har deltagit i samrådsmötena har fått ta del av de samhällsekonomiska analyserna men de är inte publicerade på nätet. Det samlade förslaget från Naturvårdsverket har inte heller publicerats men det bearbetas sannolikt efter olika synpunkter som kommit in. De slutliga förslaget kommer att remissbehandlas i sedvanlig ordning.

Flera av de föreslagna växterna är sedan gammalt kända invasiva främmande arter. Naturvårdsverket skriver på sin hemsida att man i första hand arbetar förebyggande, vilket är helt enligt lagen. I verkligheten är dock de flesta nämnda arterna väl spridda och det är frågan hur de kommande åtgärderna ska se ut i praktiken.

Phedimusarterna kan nämnas som ett exempel. De är ett hot mot biologisk mångfald i känsliga områden som Ölands alvar och Gotska sandön samt några andra områden. För att åtgärda detta kommer myndigheten enligt senaste mötet i

mar att föreslå total utrotning i hela landet. Med undantag av statistik från grönatak-branschen saknas underlag från spridning i trädgårdar, parker, på kyrkogårdar och så vidare, men enligt Trädgårdsamatörerna STA finns Phedimus spurius i de flesta äldre trädgårdar i landet. Då kan man undra hur detta ska fungera i verkligheten. Det borde vara rimligare att sätta in åtgärder i de känsliga områdena och dess omgivning.

För blomsterlupin, kanadensiskt gullris och vresros föreslås EU-reglering men med regional anpassning. Det återstår att se vad det innebär. EU-lagstiftningen har ingen regional indelning. Däremot öppnar den för särskilda hanteringsåtgärder för arter med stor spridning. Vi får vänta på det slutliga förslaget när remissen kommer.

Parkslide orsakade som vanligt stora diskussioner på mötet. Förslaget är förbud för spridning men inte krav på utrotning av etablerade bestånd. Parkslide har behandlats i en fråga och svar på annan plats i detta Movium Direkt.

Tysklönnen, *Acer pseudoplatanus*, är en annan välkänd invasiv art som tidigare fanns med bland förslagen, men den togs bort eftersom det finns forskning som visar att arten har stor betydelse för biologisk mångfald i sig.

Länk: <https://www.naturvardsverket.se/arnesomraden/invasiva-frammande-arter/aktuellt/nationell-for-teckning-over-invasiva-frammande-arter/>
Ingrid Åkesson

Nya invasiva främmande arter på EU-förteckningen

Den andra augusti kom nya arter på EU:s förteckning. Två växtarter, syrenslide (*Rubrivena polystachya*) och japansk traddödare (*Celastrus orbiculatus*), förekommer i Sverige som trädgårdsväxter och i vissa fall även i naturen. Båda arterna har ursprung i Asien och kan tränga undan inhemska arter. De riskerar att orsaka större problem i Sverige i ett varmare klimat. Förbuden för japansk traddödare börjar gälla först 2 augusti 2027.

Läs vidare: <https://www.naturvardsverket.se/arnesomraden/invasiva-frammande-arter/aktuellt/22-nya-arter-pa-eus-for-teckning-over-invasiva-frammande-arter/>

Ingrid Åkesson

Färre fågelarter i stadsskogar

En ny studie från Lunds universitet och SLU visar att städer påverkar mångfalden av fåglar negativt – i stadsskogar finns det betydligt färre arter skogsfåglar än på landsbygden, även om skogsområdena håller samma kvalitet.

Forskarna har undersökt 459 naturliga skogsmarker som ligger i eller nära 32 städer i södra Sverige. Bland annat har forskarna räknat förekomsten av olika fågelarter, och resultatet är tydligt: i naturliga skogar som ligger i en stadskärna förekommer i genomsnitt en fjärdedel färre arter skogsfåglar jämfört med i skogar utanför staden. När det gäller hotade arter förekom omkring hälften så många arter i stadsskogar jämfört med i lantliga skogar.

– Vår studie visar att man inte kan omringa natur med stadsbebyggelse och tro att den ska vara kvar som den är, utan den kommer att påverkas negativt, säger William Sidemo Holm, som arbetade med studien under sin tid som doktorand på Centrum för miljö- och klimatvetenskap (CEC) vid Lunds universitet.

För att bättre kunna bevara städers biologiska mångfald behövs mer kunskap om hur man kan minska den negativa påverkan på naturområden från omgivande stadsmiljö, menar forskarna.

– I framtiden vore det särskilt intressant att undersöka om sammanhängande grön infrastruktur i städerna, eller mellan stad och landsbygd, kan öka möjligheterna för fågelarter i staden att finna nödvändiga resurser.

Läs mer här: <https://www.slu.se/ew-nyheter/2022/9/farre-faglar-i-stadsskogar-oavsett-skogens-kvalitet/>